

บทความวิจัย (Research Article)**การบริหารจัดการ การท่องเที่ยวดำน้ำลึกเชิงอนุรักษ์: กรณีศึกษาเกาะเต่า ตำบลเกาะเต่า อำเภอพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี****The Eco Scuba Tourism Management: Case study at Koh Tao, Koh Tao District, Phangan, Suratthanee**ธำรงค์ศักดิ์ ดำรงศิริ^{1*}, วารชต์ มัชฌิมบุรุษ¹Thumrongsak Damrongsiri^{1*}, Warach Madhyamapurush¹**บทคัดย่อ**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการท่องเที่ยว การดำน้ำลึก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคต่างๆ รวมถึงการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวดำน้ำ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการการท่องเที่ยว การดำน้ำลึก โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้เกี่ยวข้องถูกคัดเลือกแบบเจาะจงทั้ง ภาครัฐ และเอกชน รวมถึงนักท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย กำนันตำบลเกาะเต่า นายกเทศมนตรีตำบลเกาะเต่า ผู้ใหญ่บ้าน ผู้อำนวยการหลักสูตรดำน้ำสถาบัน PADI เจ้าของกิจการสถาบันสอนดำน้ำ ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล ผู้ประกอบการที่พัก โรงแรม รีสอร์ท นักท่องเที่ยว และชุมชน รวมจำนวน 20 คน โดยใช้คำถามแบบเฉพาะเจาะจง แบบเตรียมคำถามมีโครงสร้าง จากนั้นใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) รวมถึงการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมภายในและภายนอกของการท่องเที่ยวดำน้ำ โดยใช้ SWOT Analysis

ผลการวิจัยพบว่า แหล่งทรัพยากรใต้ท้องทะเลของเกาะเต่าที่มีความสมบูรณ์ และสวยงาม จนได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก การพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อรองรับการขยายตัว และการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องสิ่งปลูกสร้าง โรงแรมรีสอร์ท การเข้ามาของนักท่องเที่ยวได้สร้างปัญหานานับประการ ไม่ว่าจะเป็น ขยะจากนักท่องเที่ยว การปล่อยน้ำเสียจากชุมชน จากผู้ประกอบการลงสู่ทะเลโดยตรง อีกทั้งยังเกิดปัญหาด้านภัยธรรมชาติ ปรากฏการณ์ปะการังฟอกขาวบริเวณเกาะเต่าอีกด้วย ปัจจัยเหล่านี้ล้วนเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้สภาวะของทรัพยากรทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางทะเลของเกาะเต่า โดนทำลาย และส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรง และทางอ้อมไปในทิศทางที่เสื่อมโทรมลง ซึ่งส่งผลถึงการท่องเที่ยวที่เป็นรายได้หลักให้กับคนในชุมชน เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวดำน้ำลึก, การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

¹ คณะการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Lecturer, Tourism Management Faculty, University of Phayao 56000

*Corresponding author E-mail: tdamrongsiri@hotmail.com

Abstract

This article "The integrated scuba tourism management" arose from a part of the preliminary study of larger a doctorate study entitled "A Model of Development Eco Scuba Tourism Management in Gulf of Thailand" case study at Koh Tao, Pangan, Surathanee province. The objective of this research was to study about the scuba tourist's behavior by conduct qualitative research and using depth interview with structure questionnaire in private and public sectors and the selected person consist of Village Headman, Village leader, Mayor, PADI Course Director, Business owner, Marine science specialist and tourist, Hotel and resort owner and representative from community all total 20 persons. Then use the SWOT analysis to analyses both external and internal factors together with content analysis.

The research result found that the number of scuba tourist is increasing every year. Almost 25 million scuba diver around the world by statistical of PADI (Professional Association of Diving Instructor) and Koh Tao is the destination of scuba tourist. Refer to the Tourism Authority of Thailand mention that Koh Tao is the highest place that certified scuba diver and all business concerned i.e. hotel resort scuba diving school restaurant are integrated generate income to community.

Due to Koh Tao has plentiful of the natural resources both on the island and under the sea for example coral, sea animal. Once the number of tourist increasing and tourism industry had expanded by build infrastructure like hotel, resort then create pollution garbage, waste water direct to the sea with destroy environment. All these problems affect direct to community in Koh Tao and how to make a sustainable with Eco-tourism to protect the environment for next generation and future.

Keywords: Tourism Management, Scuba Tourism, Eco Scuba Tourism

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมาการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย ทั้งนี้ความสำเร็จเกิดขึ้นจากการช่วยผลักดันทั้งภาครัฐ และเอกชนที่ทำให้อุตสาหกรรมนี้เคลื่อนตัวไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง และแสดงบทบาทในการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ กระจายรายได้ และการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากมาย เป็นการสร้างความมั่งคั่งให้กับประชาชน และประเทศชาติอย่างมาก นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน [1]

ประเทศไทยมีอัตราจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติซึ่งเข้ามาท่องเที่ยวถึงปีละ 22 ล้านคน ทำรายได้มหาศาลให้กับประเทศ รวมถึงการจ้างงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวทาง

ทะเล ซึ่งประกอบด้วย ชายฝั่งอ่าวไทย และชายฝั่งอันดามัน ยาวรวมกันประมาณ 2,800 กิโลเมตร และมีจังหวัดถึง 23 จังหวัด จากทั้งหมด 77 จังหวัด ในประเทศที่มีอาณาเขตติดกับทะเล มีเขตทางทะเล (Maritime zones) โดยรวมประมาณ 320,000 ตารางกิโลเมตร ในขณะที่มีอาณาเขตบนบกทั้งหมดประมาณ 513,000 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น

ทะเลจึงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ มีคุณภาพสิ่งแวดล้อม และเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญที่หล่อเลี้ยงชีวิตคนไทยทั่วประเทศ คนไทยมีความผูกพันกับทะเลอย่างมาก ซึ่งนับวันการใช้ประโยชน์จากทะเลมีเพิ่มมากขึ้น แต่เนื่องจากการใช้เป็นไปโดยขาดแผนการ (แบบองค์รวม) ที่ชัดเจน และการประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องยังมีไม่มากเท่าที่ควร ปัญหาต่างๆ จึงเกิดขึ้น

อย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยตั้งอยู่บริเวณน่านน้ำเขตร้อนในแถบบริเวณเส้นศูนย์สูตร อุดมสมบูรณ์ไปด้วยสิ่งมีชีวิตและแหล่งปะการัง อีกทั้งยังมีการแพร่กระจายของแนวปะการังอย่างหนาแน่นที่สุดแห่งหนึ่ง มีทรัพยากรทางทะเลติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลกมาเป็นเวลานานพื้นที่ประเทศไทยมีส่วนของแหลมที่ยื่นออกไป ทำให้แบ่งออกเป็น 2 ฝั่งคือ ฝั่งตะวันออกหรืออ่าวไทย และฝั่งตะวันตกหรือฝั่งอันดามัน ฝั่งอ่าวไทยเป็นส่วนหนึ่งของทะเลจีนใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิก มีลักษณะเป็นชายหาดค่อย ๆ ลดลง ส่วนฝั่งอันดามันเป็นส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย มีลักษณะเป็นไหล่ทวีป มีแนวปะการังยาวหลายกิโลเมตร ทรัพยากรทางทะเลทั้งสองฝั่งของทะเลมีความแตกต่างกันด้านความหลากหลายและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

แหล่งดำน้ำที่สวยงามหลายแหล่ง และติดอันดับความนิยมต้นๆ ถึงเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยว ดึงดูดนักท่องเที่ยวดำน้ำ นารายได้เข้าประเทศได้ปีละมาก ๆ รวมทั้งจำนวนของนักดำน้ำที่สามารถผ่านการสอบใบประกาศนียบัตรของสถาบัน PADI (Professional Association of Diving Instructors) ซึ่งเป็นองค์กรสำหรับฝึกนักดำน้ำ ที่ใหญ่ที่สุดในโลกได้ตามสถิติปัจจุบัน พ.ศ. 2556 (PADI Global Certification & Membership Statistics) มีจำนวนนักดำน้ำทั่วโลกถึง 24 ล้านคน [2]

ปัญหาที่พบเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวดำน้ำคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในการดำน้ำ ตลอดจนความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรทางทะเล ทำให้ทะเลไทยหลายแห่ง และจุดดำน้ำหลายจุดเกิดความเสียหาย อีกทั้งยังขาดการบริหารจัดการที่ดีของผู้ประกอบการธุรกิจดำน้ำ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียนสอนดำน้ำ ผู้ให้บริการท่องเที่ยวดำน้ำ ผู้ให้บริการขนส่งทางเรือ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ของรัฐ และชุมชนท้องถิ่น จึงทำให้เกิดประเด็นที่น่าสนใจคือ 1) เกิดความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวและความเสียหายของทรัพยากรทางทะเล ไม่ว่าจะเป็นปะการัง สัตว์ทะเลต่าง ๆ 2) ขาดการกำหนดมาตรฐานของสินค้า (หรือการกำหนดข้อปฏิบัติอย่างชัดเจนในหลักสูตรการเรียนดำน้ำ) และบริการการท่องเที่ยวดำน้ำ รวมถึงการควบคุม เพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์

และดึงดูดนักท่องเที่ยว และยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) ขาดกลไก และรูปแบบในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวดำน้ำ (Scuba Tourism)

ปัจจุบันมีการนำประโยชน์จากทะเลมาใช้มากขึ้น โดยขาดจิตสำนึกประเทศไทยยังมีสถานที่ที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และปลูกฝังจิตสำนึกในปริมาณที่น้อย และที่มีอยู่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ มีศักยภาพด้อยกว่าต่างประเทศ ทำให้ทรัพยากรทางทะเลมีคุณภาพน้อยลง และเสื่อมสภาพลงทุกวัน โดยเฉพาะการดำน้ำ ถึงเป็นการเข้าไปรบกวนธรรมชาติ โดยนักดำน้ำยังขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ในธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการท่องเที่ยวการดำน้ำลึก ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค เพื่อนำมากำหนด การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การดำน้ำลึกเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อกำหนดการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวการดำน้ำลึกเชิงอนุรักษ์

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informant) ในการทำวิจัยในครั้งนี้แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม โดยจะเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล ที่เป็นนักวิชาการ และเชี่ยวชาญในเรื่องทะเล 2) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ได้แก่ ภาครัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเล และพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยตรง อันได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง เจ้าหน้าที่กรมอุทยาน โดยทั้งหมดนี้ เป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเช่นกัน โดยจะต้องมีตำแหน่งในระดับหัวหน้างานในองค์กรนั้น ๆ 3) สถาบันสอนดำน้ำ 4) สถาบันรวมถึงผู้ประกอบการโรงแรม ที่พัก รีสอร์ท และร้านอาหารที่โดยผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จะต้องมีความสัมพันธ์เป็นเจ้าของสถาบันเจ้าของกิจการผู้ประกอบการ หรือดำรงตำแหน่งบริหาร รวมถึงชุมชนผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ โดยการทำการสัมภาษณ์

กับผู้นำชุมชน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเช่นกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ในข้อนี้ ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีเครื่องมือดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structure interview) มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า ซึ่งกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (depth interview) ทั้งนี้จะใช้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กำกับดูแล ด้านนโยบาย การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือกับผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ทางทะเล

การสังเกต (observation) โดยการทําวิจัย จะสังเกตพฤติกรรมของทั้ง สถาบันสอนดำน้ำ นักท่องเที่ยวดำน้ำลึก และผู้ประกอบการ รวมถึงการพูดคุย การจดบันทึก การถ่ายภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูล อีกทั้งใช้การสังเกตการณ์นั้นจะใช้การสังเกตการณ์ทั้ง 2 แบบ คือ

การสังเกตการณ์ 1) แบบมีส่วนร่วม (participant observation) หรืออาจจะเรียกว่า การสังเกตภาคสนาม (field observation)

หรือ การสังเกตเชิงคุณภาพ (qualitative observation) ซึ่งเป็นการสังเกตชนิดหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่กับกลุ่มที่ถูกศึกษา มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมนั้น ๆ 2) แบบไม่มีส่วนร่วม (Nonparticipation observation) โดยเป็นการสังเกตการณ์ที่ผู้วิจัยเฝ้าสังเกตอยู่นอก ไม่เข้าไปร่วมกิจกรรมที่ทำอยู่ [3]

2. การสนทนากลุ่ม (group discussion and focus group) เป็นการรวบรวมข้อมูลในลักษณะสนทนากลุ่ม ทั้งการพูดคุย แบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ รวมถึงแนวทาง และปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพปัจจุบัน

ผลการศึกษา

การทําวิจัยในครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการทําวิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบนเกาะเต่า รวมถึงการใช้การสังเกตสภาพแวดล้อมของการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและสามารถวิเคราะห์ออกมาเป็น จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของเกาะเต่า รวมถึงข้อมูลเชิงคุณภาพได้ ดังนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
เป็นสถานที่ดำน้ำที่ติดอันดับ 1 ใน 10 ของเมืองไทย (อันดับ 4) เป็นสถานที่ผลิตนักดำน้ำมากที่สุดในโลก มีความหลากหลายชีวภาพ ทั้งบนบกและในทะเล รวมถึงจุดดำน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น และเรือจม สามารถดำน้ำได้ตลอดทั้งปี หลักสูตรดำน้ำมีราคาถูก มีครูสอนดำน้ำ หลากหลายภาษา	มีพื้นที่ใช้สอยประโยชน์ได้เพียง 30% ที่เหลือคือที่ลาดชันและภูเขา ความร่วมมือของชุมชน ยังคงเป็นแบบหลวม ๆ ปัญหาแรงงานต่างชาติ และอาชญากรรม ปัญหาน้ำเสีย การคัดแยก และกำจัดขยะ
โอกาส	อุปสรรค
เป็นสถานที่ที่นิยมชมของชาวต่างชาติ แบบปากต่อปากแนะนำ มีรูปแบบการบริหารงานแบบเทศบาลตำบล ทำให้เกิดความคล่องตัว	มีปัญหาเรื่องการครอบครองที่ดิน เพราะเป็นที่ราชพัสดุ ในอดีตการก่อสร้างขาดการวางผังที่ถูกต้อง ส่วนงานเทศบาลตำบล ขาดงบประมาณการบริหารงาน ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ปะการังฟอกขาว

1. ด้านความปลอดภัย

1.1 การเดินทาง การเดินทางจากชายฝั่งมายังเกาะเต่าต้องใช้เรือโดยสาร ยังพบปัญหาดังนี้ที่หนึ่ง

บนเรือยังขาดความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ไม่มีการระบุเลขที่หนึ่ง และไม่มีการระบุชื่อผู้โดยสาร ส่วนสัมภาระซึ่งกองด่านหน้าเรือมีน้ำหนักมากอาจส่งผลได้เมื่อเรือเกิด

อุบัติเหตุ เช่น อาจปิดขวางทางเข้าออก หรือทางอพยพ เมื่อเกิดเหตุ เมื่อเริ่มออกเรือแล้วตามหลักสากลในเรื่องความปลอดภัย ควรมีการจัดทำวีดีโอ หรือมีการทำเอกสาริตโดยเจ้าหน้าที่ในเรื่องความปลอดภัยต่างๆ อุปกรณ์ชูชีพ อุปกรณ์ดับเพลิง หรือสัญญาณฉุกเฉิน ทางเข้าออกฉุกเฉินต่างๆเมื่อต้องการอพยพผู้โดยสารในยามเกิดเหตุ แต่กลับพบว่าไม่มี ผู้ประกอบการใช้ประเภทของเรือและขนาดไม่เหมาะสม เรือที่นำมาใช้เป็นเรือตัดแปลผู้โดยสารไม่มีการใส่เสื้อชูชีพขณะอยู่บนเรือ ยังขาดการบริหารจัดการในเรื่องการขึ้นและลง จากการเฝ้าสังเกตบางครั้งจำนวนผู้โดยสารบนเรือขนาดกลางมีจำนวนนักท่องเที่ยวเกินกว่ากำหนดในบางรอบ และทำเรือจุดขึ้น ลง เกาะนางยวนขาดการบริหารจัดการ ทำให้เกิดการแออัดซึ่งมีความเสี่ยงต่อการรองรับของท่าเรือ และอาจนำมาซึ่งอุบัติเหตุได้

1.2 ที่พัก ที่พักบนเกาะเต่าโดยรวมทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม รีสอร์ท หรือบังกะโล รวมทั้งหมดมีสถานประกอบการจำนวน 170 แห่ง ซึ่งมีมาตรฐานที่แตกต่างกันไป โรงแรม รีสอร์ทหรือบังกะโลส่วนใหญ่มักตั้งหรือปลูกสร้างริมทะเลเลียบกับชายหาด ปัญหาของการก่อสร้างบนเกาะเต่าคือ ขาดการวางผังหรือแบบ ยังขาดแสงสว่างที่เพียงพอ อีกทั้งทางสัญจรนี้ยังใช้ร่วมกับผู้ใช้รถ และรถจักรยานยนต์ จึงมีผลต่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ดังนั้นเกาะเต่าจึงมีปัญหาในเรื่องของการกำหนดการก่อสร้างให้ถูกแบบยังทิ้งน้ำเสียตรงลงสู่ทะเล การก่อสร้างไม่ถูกแบบและไม่ได้ตามมาตรฐาน

1.3 การท่องเที่ยว และการเดินทางบนเกาะยังขาดการควบคุมดูแลในเรื่องการโดยสารพาหนะ เรื่องการปฏิบัติตามกฎจราจร ขาดการดูแลควบคุมเรื่องราคามาตรฐานการบริการค่าโดยสารที่เป็นธรรมกับนักท่องเที่ยว ขาดกฏกติกากการควบคุมการเช่ารถเช่าพาหนะต่างๆ

1.4 การดำน้ำ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ ดำน้ำตื้นและ การดำน้ำลึก ซึ่งความปลอดภัยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้

1.4.1 สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเรียนดำน้ำลึก (scuba diving) สถาบันสอนดำน้ำที่ได้มาตรฐานควรมีสระว่ายน้ำรองรับ เพื่อให้ผู้ที่มาเรียนดำน้ำได้ฝึกหัดในสภาวะแวดล้อมแวดล้อมที่ควบคุมได้ในการเรียนดำน้ำเบื้องต้น ซึ่งจากการสำรวจพบว่ามีเพียงไม่ถึง 10 แห่ง

1.4.2 อันตรายอันระหว่งการดำน้ำลึก อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ช่วง คือ 1) ช่วงก่อนดำน้ำ 2) ช่วงระหว่ง และ 3) ช่วงหลังดำน้ำ

1. ช่วงก่อนดำน้ำ นักดำน้ำจะต้องได้รับการบรรยายสรุปจากหัวหน้ากลุ่ม (Dive master) จุดอันตรายซึ่งหากนักดำน้ำไม่ปฏิบัติตามก็อาจทำให้เกิดการพลัดหลง รวมถึงการประกอบอุปกรณ์ผิด หรือไม่เรียบร้อยนำมาซึ่งอันตรายได้

2. อันตรายระหว่งดำน้ำ เช่น การพลัดหลง การขึ้นเร็วเกินไปเนื่องจากมีผลกับปอดของนักดำน้ำ

3. อันตรายที่อาจเกิดขึ้นเมื่อขึ้นจากน้ำ เมื่อนักดำน้ำไม่ปฏิบัติตามทฤษฎีที่เรียนมาทำให้เกิดอันตรายถึงชีวิต และการขึ้นสู่ผิวน้ำที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการถูกชนโดยเรือ หรือโดนใบพัด

2. ความสะอาด

2.1 การจองที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบาย นักท่องเที่ยวสามารถจองที่พักได้หลายทาง แต่โดยส่วนใหญ่หากเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะจองผ่านทางอินเทอร์เน็ตล่วงหน้า

2.2 คอร์สดำ นักท่องเที่ยวที่มีความสะดวกในการเลือก หลักสูตรดำน้ำได้หลายรูปแบบ และมีครูหากหลายชาติ หลายภาษาไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวการเดินทางไปยังเกาะเต่าสามารถเดินทางโดยใช้พาหนะต่าง ๆ ได้ 12 เส้นทาง โดย 4 เส้นทางจังหวัดชุมพร 4 เส้นทางจังหวัดสุราษฎร์ธานี และ 4 เส้นทางจังหวัดนครศรีธรรมราช

ด้านทรัพยากร

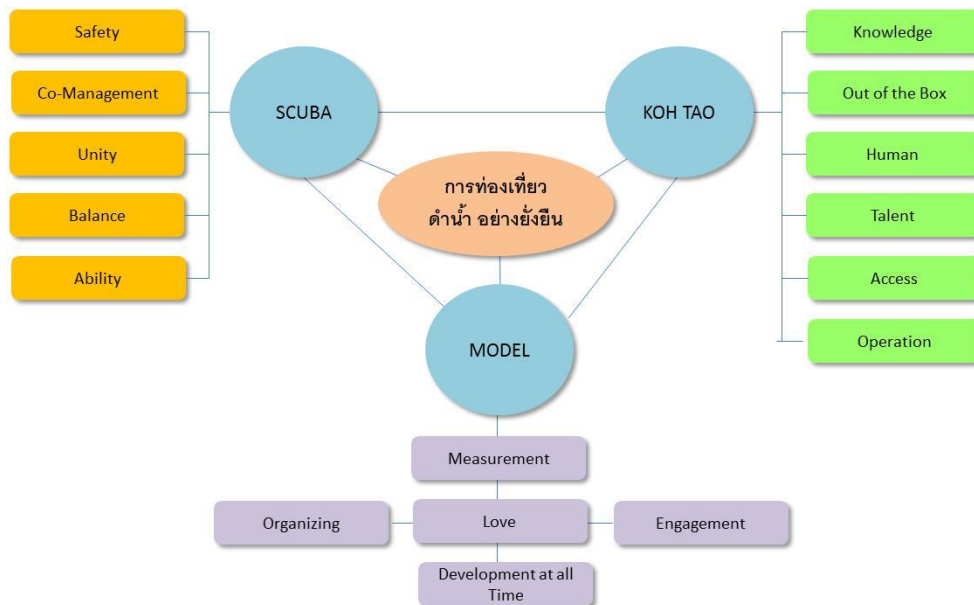
นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ทุกมุมโลกใฝ่ฝันอยากที่จะมา และเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเยือนสถานที่แห่งนี้มากขึ้นเรื่อยๆทำให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งแบบตั้งใจและไม่ตั้งใจ เช่น สถานประกอบการปล่อยน้ำเสียลงทะเลโดยตรง การทำลายทรัพยากรธรรมชาติของนักดำน้ำที่ไม่ปฏิบัติตามกฎประกอบกับการไม่เป็นระเบียบต่างๆ เรือโดยสารที่ปล่อยควันเสียของเครื่องยนต์ทำให้เกิดมลพิษ และน้ำมันลงสู่ทะเล สำหรับร้านอาหารและรีสอร์ทที่พักต่าง ๆ ระบบการวางโครงสร้างการก่อสร้างอาคารในอดีตที่สร้างมาก็ไม่ได้เป็นไปตามมาตรฐาน เช่น การต่อหน้าทั้ง การเก็บตักไขมันก่อนทิ้งสู่อ่างน้ำเสีย การคัดแยก

ขยะ ปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นมานานและเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข รวมถึงปัญหาการจับจองที่ดิน ปัญหาการก่อสร้างอาคารที่พักอาศัย การก่อสร้างร้านอาหาร โรงแรมที่พัก ปัญหาการทำประมง การรุกรานที่ดินซึ่งเป็นปัญหาจนถึงปัจจุบัน

ภายหลังจากการทราบปัญหาของการท่องเที่ยว การดำน้ำลึกที่เกาะเต่าในประเด็นต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลวิจัย ทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงชุมชนบนเกาะเต่าแล้ว สามารถนำมากำหนดเป็นการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวดำน้ำลึกเชิงบูรณาการดังนี้

Scuba Koh Tao Model

รูปแบบการบริหารจัดการการท่องเที่ยวบนเกาะเต่า สามารถจัดการได้ด้วยรูปแบบ ดังต่อไปนี้ SCUBA KOH TAO MODEL จำแนกได้ดังนี้

การบริหารจัดการการท่องเที่ยว การดำน้ำลึกเชิงอนุรักษ์ ในท้องทะเลไทยภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย

1. ความปลอดภัย (Safety)

ความปลอดภัยนับเป็นเรื่องสำคัญสูงสุดของนักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวมาเที่ยว เพื่อที่จะหาความสุข ความสำราญ และพักผ่อน ดังนั้นหากเกิดเหตุที่ไม่คาดคิดที่ทำให้เกิดการบาดเจ็บ หรือถึงขั้นเสียชีวิต

ก็จะเป็นการเสียชีวิต เสียชีวิตและทำลายบรรยากาศการท่องเที่ยว สำหรับเรื่องความปลอดภัยบนเกาะเต่าสามารถแบ่งการบริหารจัดการออกได้เป็น 2 ส่วนคือ 1) ความปลอดภัยขณะเดินทาง 2) ความปลอดภัยขณะดำน้ำ

1. 1 ความปลอดภัยขณะเดินทาง

1.1.1 การเดินทางจากชายฝั่งจังหวัดชุมพรมายังเกาะเต่า บริษัทเดินเรือที่รับผิดชอบขนย้ายนักท่องเที่ยวควรมีแนวทางปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย ดังนี้ พนักงานเดินเรือควรตรวจสอบสภาพอากาศกับกรมอุตุนิยมวิทยา หรือศูนย์วิทยุชายฝั่งท้องถิ่น หากมีคลื่นพายุลมแรง ควรหลีกเลี่ยงการเดินทาง พนักงานเดินเรือจะต้องมีใบอนุญาตในการขับเรืออย่างถูกต้อง และให้ตรงตามประเภทของเรือนั้น ๆ ที่ขับ และควรศึกษาเส้นทาง การเดินเรือเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความระมัดระวังในการเดินเรืออย่างปลอดภัย และภายในเรือต้องมีเรดานำทาง และอุปกรณ์นำร่องทางทะเล มีการตรวจสอบสภาพเรือ และอุปกรณ์บนเรือให้พร้อมใช้งาน เพื่อเตรียมพร้อมในกรณีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน รวมถึงมีการซ้อมรับมือกับสถานการณ์อันเลวร้ายที่อาจเกิดขึ้น ควรจะมีการฝึกซ้อมให้กับพนักงาน ในกรณีฉุกเฉินเพื่อทำการอพยพผู้โดยสาร และนักท่องเที่ยวในกรณีเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด เช่น ไฟไหม้บนเรือ เส้นทางอพยพจะเป็นอย่างไร ใครทำหน้าที่อะไรต้องปฏิบัติตามกฎของการเดินเรืออย่างเคร่งครัด เช่น การใช้ความเร็ว การติดสัญญาณไฟ ทิศทางการเดินเรือ ต้องมีการทำบันทึกจำนวนผู้โดยสารอย่างละเอียดทุกครั้ง เพราะในกรณีเกิดเหตุผู้โดยสารสูญหาย จะได้รับการช่วยเหลือได้ทันที่ทั้งนี้จากการสังเกตเมื่อเป็นผู้โดยสาร สิ่งที่ผู้ประกอบการขาด คือ การสาธิต หรือวีดีโอสาธิตการใช้อุปกรณ์ในกรณีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน เพื่อความปลอดภัยของผู้โดยสาร และนักท่องเที่ยวในเวลาที่เกิดเหตุจะได้ทราบว่าต้องปฏิบัติตัวอย่างใด ควรมีการบรรทุกผู้โดยสารในอัตราที่กำหนด สื่อสารกับผู้โดยสารอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่สถานการณ์ไม่ปกติ รวมถึงมีอุปกรณ์สื่อสารพร้อมใช้ เพื่อติดต่อกับฝั่งในกรณีที่ต้องการความช่วยเหลือฉุกเฉิน

1.1.2 การเดินทางจากฝั่งเพื่อไปท่องเที่ยวยังจุดต่าง ๆ การเดินทางจากฝั่งเกาะเต่าไปยังเกาะนางยวน ซึ่งเป็นเกาะที่อยู่ติดกับเกาะเต่า หรือจุดดำน้ำอื่น ๆ เพื่อพานักท่องเที่ยวดำน้ำไปยังจุดดำน้ำชั้นแรกผู้ประกอบการต้องกำหนดเรือให้เหมาะสมกับ

จำนวนผู้โดยสาร ผู้ขับเรือจะต้องมีใบอนุญาตให้ตรงกับประเภทของเรือที่ขับขี้อยู่ และจะต้องมีความรู้ในการขับเรือ รวมถึงการทำความเข้าใจเกี่ยวกับเส้นทาง และการตรวจสอบสภาพเรือให้พร้อมใช้งาน และภายในเรือต้องมีอุปกรณ์ช่วยอำนวยความสะดวกในการนำร่อง นำทาง วิทยุสื่อสาร รวมถึงอุปกรณ์ช่วยเหลือในยามฉุกเฉิน รวมถึงจัดให้มีภาชนะในการทิ้งขยะบนเรือ และตัวเรือเองจะต้องมีการจัดเก็บของเสียที่จะไม่ทิ้งลงทะเล

1.1.3 การท่องเที่ยวบนเกาะ เกาะเต่า นอกจากสถานที่เที่ยวทางทะเลแล้ว บนเกาะยังมีจุดท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกมากมาย สิ่งที่น่าสนใจเพื่อการพัฒนา คือ การจัดให้มีไฟส่องสว่างให้เพียงพอบนเส้นทางที่นักท่องเที่ยวสัญจร จัดให้มีชุดเจ้าหน้าที่ตำรวจ และตำรวจท่องเที่ยว เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว มีจุดประจำ และจุดรับแจ้งความ รวมถึงจุดประชาสัมพันธ์ ทำความสะอาดชายหาดอย่างสม่ำเสมอ ด้วยการเก็บเศษซากต่าง ๆ ที่อาจเป็นอันตรายได้ เช่น เศษแก้ว ขวดหรือกระป๋องเบียร์ การจัดชุดอาสาสมัครตรวจ ตรวจสอบความเรียบร้อยและความปลอดภัย และจัดเตรียมสถานที่รักษาและปฐมพยาบาล ในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉิน จัดทีมเคลื่อนย้ายผู้ป่วยในกรณีฉุกเฉิน หรือเพื่อต้องการไปรักษาต่อบนชายฝั่ง

1.2 ความปลอดภัยขณะดำน้ำ หลักสูตรการดำน้ำจะเน้นถึงทักษะการปฏิบัติเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวดำน้ำเอง

2. ความร่วมมือ (Co-Management)

2.1 ความร่วมมือของชุมชน นับเป็นเรื่องสำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการรักษาและอนุรักษ์ทรัพยากรอย่างยั่งยืน เพราะความร่วมมือของชุมชนคือหัวใจสำคัญ ชุมชนเป็นเจ้าของพื้นที่เกาะเต่า ที่จะรักษาทรัพยากรทางทะเลอัน ได้แก่ สัตว์ทะเลทุกชนิด พืชปะการังที่เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้อยใหญ่ต่าง ๆ หากปะการังถูกทำลาย สัตว์ทะเลก็อยู่ไม่ได้ เมื่อไม่มีสัตว์ทะเล ก็ไม่มีการดำน้ำ ไม่มีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น ดังนั้น “ชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และวางแผนทรัพยากรอันมีค่านี้ และต้องร่วมมือกัน ที่จะปกป้อง

อนุรักษ์แนวปะการังอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน” โดยยึดหลักปฏิบัติดังต่อไปนี้

ข้อปฏิบัติสำหรับสำหรับนักดำน้ำ

สำหรับนักดำน้ำต้องไม่เหยียบ ไม่ยืน ไม่เกาะบนปะการัง การเหยียบหรือยืนบนปะการังนอกจากจะทำให้ปะการังแตกหักแล้วอาจทำให้นักดำน้ำพลาดหรือบาดเจ็บได้ ไม่เตะกวนตะกอนให้ฟุ้งกระจาย แรงดันน้ำหรือตะกอนที่ถูกกวนยังทำให้สัตว์เล็กที่อาศัยอยู่ตามพื้นทรายเพื่อหลบภัยถูกพัดขึ้นมา และเสี่ยงจากการถูกล่าจากสัตว์ที่ใหญ่กว่า ไม่ไล่ต้อนหรือจับสิ่งมีชีวิตในทะเล นักดำน้ำไม่ควรไล่ต้อนสัตว์ในทะเล การไล่ต้อนทำให้สัตว์เกิดความเครียดและหวาดกลัว อาจเกิดอันตรายกับนักดำน้ำ และสัตว์ได้ ไม่ให้อาหารปลา การทำเช่นนี้ทำให้สัตว์เกิดปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์มากขึ้น ซึ่งอาจทำอันตรายให้กับสัตว์และมนุษย์เอง ไม่ทิ้งขยะลงในทะเล เป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่เก็บสะสมสิ่งใด ๆ ลงในทะเล ทำให้ความสมดุลทางธรรมชาติถูกรบกวน สิ่งมีชีวิตอาจขาดธาตุสารอาหารและส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการเจริญเติบโต ไม่บริโภคและไม่ส่งเสริมการล่าปลาลงลาม ซึ่งจะส่งผลต่อความสมดุลต่อระบบนิเวศน์ ไม่ทอดสมอในแนวปะการัง ให้ใช้การผูกทุ่นแทน การที่เรือดำน้ำ หรือเรือที่เกี่ยวข้องทอดสมอในแนวปะการัง ทำให้ปะการังเสียหายเมื่อมีคลื่นลมเปลี่ยนทิศทางยังทำความเสียหาย ไม่สะสมปะการัง หรือสิ่งมีชีวิตในทะเลไปเป็นของที่ระลึก การใช้ทุ่นผูกเรือ เรือดำน้ำเพื่อขนส่งนักท่องเที่ยวนักดำน้ำ เมื่อไปถึงยังจุดจอดเรือการผูกทุ่นทำให้ไม่ต้องทอดสมอลงในทะเล ซึ่งสามารถลดความเสียหายต่อแนวปะการัง นักดำน้ำควรสวมเสื้อชูชีพสำหรับนักท่องเที่ยวนักดำน้ำหรือดำน้ำยังไม่ชำนาญและมีประสบการณ์น้อย การสวมเสื้อชูชีพจะช่วยให้การลอยตัวได้ดีขึ้นเหนือแนวปะการัง เพื่อป้องกันการเหยียบยืนหรือเตะแนวปะการังโดยไม่ได้ เป็นอาสาสมัคร และสนับสนุนการอนุรักษ์ (ถ้าทำได้) การช่วยเหลืองานทางด้านสิ่งแวดล้อม สนับสนุน เช่น อาสาสมัครช่วยเก็บขยะใต้ทะเล หนึ่งการบริจาคทรัพย์ให้กับโครงการต่าง ๆ

ที่สนับสนุนเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คืออีกทางหนึ่งที่นักท่องเที่ยวสามารถช่วยได้

2.2 ความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐ สำหรับความร่วมมือระหว่างชุมชนกับภาครัฐสามารถเกิดความร่วมมือได้หลายมิติด้วยกัน เช่น ตัวอย่างดังต่อไปนี้ ความร่วมมือในการเคารพกฎการขับชีพพาหนะให้ถูกกฎระเบียบจราจร ไม่ว่าจะเป็นรถยนต์ หรือรถจักรยานยนต์ เรื่องระเบียบการก่อสร้างอาคารร้านอาหาร ให้ถูกแบบมาตรฐาน และระเบียบที่วางไว้ ปัจจุบันภาครัฐ คือ หน่วยงานเทศบาลได้มีนโยบายสำหรับสิ่งปลูกสร้างใหม่ เมื่อมีการก่อสร้างอาคารจะต้องติดเครื่องดักไขมัน ก่อนที่จะทิ้งน้ำเสียลงสู่ท่อระบายน้ำ รวมถึงการคัดแยกขยะ เมื่อทิ้งลงสู่ภาชนะที่ทางเทศบาลจัดไว้ให้

3. ความเป็นหนึ่งเดียวของชุมชน (Unity) การรวมตัวของชุมชนนับเป็นเรื่องสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งของชุมชน การมองเห็นสิ่งเดียวกันคือท่องเที่ยวคือ สิ่งที่น่ารายได้มาให้กับคนในชุมชน

4. การรักษาสมดุลย์ (Balance) รักษาสมดุลย์ทางธรรมชาติ คือการให้ธรรมชาติได้พัก และฟื้นตัวการปิดเกาะ 1 เดือนถือเป็นข้อเสนอและแนวทางปฏิบัติที่ผู้ประกอบการจะได้ใช้ช่วงหน้าฝนหรือหน้ามรสุม ฤดูกาลที่มีนักท่องเที่ยวน้อยไม่นิยมจะมาเที่ยว เป็นการหยุดพักและให้ธรรมชาติกลับคืนมาเหมือนเดิม

5. ชีตความสามารถ (Ability) ในความหมายนี้จะกล่าวชิตสามารถในการรับรอง (carrying capacity, CC) มีระดับหรือชิตความสามารถทนทานต่อการพัฒนาหรือถูกกระทำอย่างไรสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ 1) ความสามารถของพื้นที่เกาะเต่าในการรองรับนักท่องเที่ยว 2) ชีตความสามารถในการรองรับของพาหนะและสถานที่ต่าง ๆ บางจุด ในกรณีนี้หมายถึง เรือโดยสารที่บรรทุกนักท่องเที่ยวจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ซึ่งมีความเสี่ยงอันตรายได้

6. องค์ความรู้ (Knowledge) ยังขาดองค์ความรู้ และการบริหารแบบถูกวิธี ดังนั้นจึงมีการเสนอให้ทางภาครัฐจัดการดังนี้ จัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการอันประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ

ส่งเสริมการศึกษาวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ที่มีความสำคัญต่อการจัดการพื้นที่ ในขณะที่เดียวกันความร่วมมือและพัฒนาระหว่างภาครัฐและชุมชน จะต้องมีการเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ขึ้น ดังนี้ การทำฐานข้อมูลลักษณะทางกายภาพและทรัพยากรธรรมชาติของเกาะเต่า จากนั้นรวบรวมข้อมูลความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล ตรวจสอบสภาพระบบนิเวศ บนเกาะ ปัจจุบัทางด้านกายภาพ และชีวภาพบนแนวปะการังของเกาะ จากนั้นจึงกำหนดขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่

7. ความคิดนอกกรอบ (Out of the box) การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มเป้าหมายได้ทราบดังตัวอย่างเช่น งานไทยเที่ยวไทย ซึ่งสนับสนุนโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งส่งผลประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก หรืออีกตัวอย่างหนึ่งของการคิดนอกกรอบ คือ การทำไบโয়েนซีเวลด์ หรือทะเลจำลอง เพื่อลดการทำลายปะการังจากนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์น้อย

8. บุคลากร (Human) บุคลากรถือเป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการท่องเที่ยว เนื่องจากด้านอุปทานต้องการที่จะให้การบริการที่ดี เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการมาท่องเที่ยว และให้กลับมาท่องเที่ยวซ้ำอีก หรือเป็นการบอกตอกับนักท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อให้มาท่องเที่ยว เมื่อเกิดความประทับใจก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวที่ดี ในกรณีนี้จะกล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของบุคลากรทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึงนักท่องเที่ยว

8.1 ภาครัฐ / เอกชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐเป็นผู้ที่จัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้ดี เพื่อให้พื้นที่นั้นสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ ควรจะต้องทำตัวให้เป็นเจ้าบ้านที่ดีที่คอยต้อนรับนักท่องเที่ยว

8.2 นักท่องเที่ยว สำหรับนักท่องเที่ยวเอง ควรเป็นนักท่องเที่ยวที่มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยวที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรต่าง ๆ

9. ความรู้ ความสามารถพิเศษ (Talent) เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนซึ่งต้องอาศัยบุคคล

การจากภายนอก เข้ามาให้ความรู้ พัฒนาและวางแผน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Access) ควรทำดังนี้คือ จัดให้มีจุดประชาสัมพันธ์ที่หน้าท่าเรือ จัดทำเอกสารให้ครอบคลุมหลากหลายภาษา รวมถึงแผนที่บนเกาะ จัดทำศูนย์นิทรรศการเรื่องระบบนิเวศน์ พัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ เพื่อลดทอนความสนใจและการรบกวนต่อทะเลและปะการัง จัดทำป้ายเครื่องหมายสัญลักษณ์บอกทางให้เป็นสากล

10. กระบวนการจัดการ (Operating) การดำเนินงานเพื่อการอนุรักษ์ถือเป็นความปรารถนาของชุมชนเกาะเต่าที่ต้องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลอย่างยั่งยืน มีแนวทางในการบริหารจัดการดังนี้

10.1 ในหลักสูตรของ PADI ได้มีการให้นักดำน้ำที่มาเรียนใหม่ ยังไม่มีความชำนาญ ยังไม่สามารถลอยตัวได้ มีการเรียนในสระว่ายน้ำก่อน ซึ่งเรียกว่า confined water เป็นการเรียนในที่จำกัดขอบเขต คือสระว่ายน้ำ สามารถควบคุมการเรียนได้ ทำให้ผู้เรียนไม่รู้สึกกังวล และทำให้เกิดความคุ้นเคยกับการใช้อุปกรณ์ก่อนที่จะออกไปทะเลจริง อันนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการอนุรักษ์ท้องทะเล และทรัพยากรทางธรรมชาติเพื่อไม่ให้ปะการัง และทรัพยากรในทะเลเกิดความเสียหาย

10.2 นอกเหนือจากการให้นักดำน้ำ เรียนในสระแล้ว ช่วงที่ออกทะเลแรกๆ นักดำน้ำควรไปยังแหล่งดำน้ำจำลองเฉพาะกิจในทะเลจริงแห่งแรกของอ่าวไทย โดยการไปสร้างแหล่งปะการังเทียม เพื่อลดการทำลายทรัพยากรได้โดยไม่ตั้งใจ Buoyancy world

10.3 ธุรกิจจ้านดำน้ำบนเกาะเต่ามีประมาณ 30 กว่าเจ้า (35-36 ราย) ทุกร้านมีคนไทยเป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญคือ ชุมชน ชุมชนต้องเข้าใจว่า ธุรกิจนี้หากินกับทรัพยากรของบ้านเรา ดังนั้นเราต้องเป็นเจ้าของ ไม่ใช่ให้ต่างชาติมาเป็นเจ้าของ ดังนั้นต่างชาติจะถือหุ้นส่วนน้อย

10.4 สำหรับคนที่มาเรียนเป็น ครูสอนดำน้ำ PADI Dive instructor นั้น จะใช้เวลาเรียนประมาณ 3 อาทิตย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละคนในตอนที่ยังเรียน Dive master มาว่า ดำน้ำมาก็ได้ไฟแล้ว สิ่งแรกที่สถาบันให้ทำเลยก็คือ ใน 1 อาทิตย์ จะต้องมี 1 วันที่เดินเก็บขยะตามชายหาด

10.5 การบริหารงานการจัดการการดำน้ำที่ดี ผู้ประกอบการควรจะเป็นไดฟ์รีสอร์ท (Dive resort) ที่มีสระว่ายน้ำ สระว่ายน้ำนี้ทำขึ้นมาแต่ไม่ได้ให้แขกลงไปว่ายน้ำ ซึ่งเอาไวสอนดำน้ำสระก็ลึก 3 เมตร

10.6 Lead หรือ ครูทุกคนที่นี่ จะเน้นเรื่องการอนุรักษ์ทุกคน จะมีการบรรยายสรุป brief ก่อนลงทะเล

10.7 สถาบันดำน้ำที่เกาะเต่านี้จะไม่เหมือนที่อื่น ๆ เพราะการทำธุรกิจสอนดำน้ำนี้ต้องมีการมาตรวจสอบ Audit ตลอดเวลา คือเราต้องการให้ที่นี่เป็นต้นแบบ

10.8 เรื่องการอนุรักษ์ ที่เราได้สนับสนุนให้นักดำน้ำเก็บขยะ ที่เห็นเราเป็นคนผูก เป็นคนซ่อม การผูกหุ่นก็ต้องผูกให้ถูก

11. การวัดผล (Measurement) การวัดผลหรือตัวชี้วัดเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการกำหนดร่วมกันทั้งชุมชนและภาครัฐ โดยอาจมีนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเมื่อกำหนดตัวชี้วัดแล้ว สภาพทางกายภาพ และชีวภาพของทรัพยากรจะต้องดีและยั่งยืนขึ้น โดยอาจกำหนดค่าตัวชี้วัดตั้งนี้เพื่อติดตามและประเมินผลว่าเป็นไปตามแผนหรือไม่ ผลการติดตามและเฝ้าระวังคุณภาพน้ำทะเล ผลการติดตามสภาพระบบนิเวศ ปัจจัยด้านกายภาพ และชีวภาพของแนวปะการัง ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว รวมถึงความพึงพอใจของชุมชนและผู้ประกอบการ

12. การบริหารองค์กร (Organizing) ปัญหาหนึ่งที่พบในการบริหารจัดการเกาะเต่า คือ การขาดบุคลากร และงบประมาณไม่เพียงพอ จัดให้มีอัตราบุคลากรให้เพียงพอในทุกสายงานที่จำเป็น บุคลากรต้องมีความรู้มีทักษะในการบริหารงานจัดการพื้นที่ รับประชาชนท้องถิ่นเข้าทำงาน ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ โดยการจัดสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ และแผนการจัดการพื้นที่ พัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากร จัดให้มีการสัมมนาความรู้การช่วยเหลือฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว และผู้ประสบภัยทางทะเลและอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล และไปศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีระบบการจัดการที่ดี

ในจังหวัดอื่น หรือต่างประเทศ เพื่อให้ทั้งเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และเอกชนเกิดความเข้าใจและนำสิ่งที่ประสบความสำเร็จมาแล้วมาปฏิบัติ

13. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Development all time) การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญ เพราะหากต้องการใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนแล้ว ควรมีการตรวจสอบ ประเมินผล และจัดทำแผนให้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น ภาครัฐต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนและนำทางในเรื่องนี้ ด้วยการ จัดให้มีโครงสร้างการจัดการพื้นที่อย่างชัดเจน จัดทำโครงสร้างการบริหารงาน มีปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่และการคุ้มครองทางทะเล ออกระเบียบมาตรฐานเรื่องท่องเที่ยวแนวปะการัง จัดจำการใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างยั่งยืน ออกกฎหมายจัดระเบียบเรื่องกรังของเสียทั้งบนบกและทะเล จัดทำเรื่องการทิ้ง การคัดแยกขยะให้ดีขึ้น จัดทำวางแผนในเรื่องระบบน้ำเสียที่มาจากที่อยู่อาศัย โรงแรม และรีสอร์ทต่างๆ

14. การสร้างความผูกพัน (Engagement) การที่จะรณรงค์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนอย่างสูง และในทุกระดับชั้นของชุมชน ดังนั้นมาตรการในการสร้างความผูกพัน คือ การให้ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่คุ้มครองทางทะเลกับชุมชน โดยเฉพาะเยาวชน รวมถึงการมีสื่อต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ จัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เกี่ยวข้อง โดยอาจใช้เวทีชุมชนเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ จัดตั้งคณะกรรมการระดับท้องถิ่น เพื่อวางแผนพัฒนาศักยภาพ รวมถึงเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนทราบถึงคุณค่าของพื้นที่คุ้มครองทางทะเล รวมถึงการรณรงค์การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ทั้งผู้ประกอบการ ชุมชน และนักท่องเที่ยว โดยอาจจะผ่านการจัดงานประจำปี และจัดให้มีเยาวชนคนรุ่นใหม่พิทักษ์เกาะเต่า และจัดตั้งทีมกู้ภัยทางทะเล เป็นต้น

15. ความรัก ความหวงแหน (Love) ความรัก ความหวงแหนในการรักษาทรัพยากรธรรมชาตินั้น ต้องเกิดจากจิตสำนึก ความเข้าใจ ความตระหนัก และความอยากที่จะเห็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า และสามารถใช้ได้ถึงคนรุ่นต่อไป

อภิปรายและผลสรุป

เมื่อได้การจัดการ การท่องเที่ยวการดำน้ำลึกเชิงอนุรักษ์แล้ว ได้นำไปทำประชาพิจารณ์กับผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นทั้งชุมชน ผู้ประกอบการภาคเอกชน และภาครัฐ โดยอาศัยเวทีประชาชนในการทำประชาพิจารณ์ โดยได้ข้อสรุปดังนี้

1. เรื่องความปลอดภัย ชุมชนควรที่จะเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการสอดส่องดูแล เพื่อให้นักท่องเที่ยวเยือนเกิดความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว สำหรับภาครัฐก็ควรเร่งปรับโครงสร้างพื้นฐานในเรื่องไฟส่องสว่างถนนในการสัญจร การออกกฎระเบียบต่าง ๆ ในการเดินเรือ การกำหนดขอบเขตในการดำน้ำ และหากเป็นส่วนของผู้ประกอบการ เช่น คนขับเรือควรมีใบอนุญาตที่ถูกต้อง และปฏิบัติตามกฎความปลอดภัยอย่างถูกต้อง

2. ความร่วมมือ ควรให้ความร่วมมือกับภาครัฐในเรื่องต่าง ๆ เช่น การตัดแยกขยะบนเกาะ การก่อสร้างให้ถูกแบบตามที่ทางการกำหนด

3. ความเป็นหนึ่งเดียว ชุมชนต้องมีความเข้มแข็งในการร่วมมือกันพัฒนาชุมชน และการท่องเที่ยวไม่ควรแก่งแย่งกัน หรือชิงนักท่องเที่ยวด้วยการตัดราคา ซึ่งอาจจะนำมาซึ่งการท่องเที่ยวที่ไม่มีคุณภาพ สำหรับผู้ประกอบการเองก็เช่นกัน ควรมีการรวมตัวกันในการกำหนดกรอบความร่วมมือในการทำธุรกิจ

4. การรักษาสมดุลย์ ทั้งชุมชน และภาคเอกชนควรมีความเห็นและการมีส่วนร่วมในการที่ให้ทรัพยากรทางธรรมชาติได้พักฟื้น การหยุดการท่องเที่ยวเป็นระยะเพื่อให้ธรรมชาติได้พักฟื้นและกลับคืนมาใหม่

5. ชีตความสามารถ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเยือนมากขึ้นทุกปี และมีการใช้ทรัพยากร ชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ต้องร่วมมือกับภาคเอกชน หากไม่กำหนดการรองรับนักท่องเที่ยวแล้ว เมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามามากเกินไป ก็จะเกิดการทาลาย ทั้งทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับ ภิษิต ดันติภิษิตกุล [4] ในเรื่องความสามารถการรองรับนักท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ โดยอาจจะร่วมกันกำหนดให้มีนักท่องเที่ยวต่อวัน หรือตั้งนั้นชุมชนควรที่จะร่วมมือและตกลงกันในเรื่องชิต

ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ต่อวัน ต่อเดือน และต่อปี เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปได้อย่างยั่งยืน และอยู่ตลอดไป

6. การพัฒนาความรู้ ต้องมีการแลกเปลี่ยนทำความเข้าใจและนำความรู้ไปถ่ายทอดระหว่างชุมชน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการจัดการกับทรัพยากรที่มีอยู่ว่าจะบริหารอย่างไร โดยอาจจะเรียนรู้จากนักวิชาการ หรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้ความรู้กับชุมชน หรือเปิดเป็นศูนย์สาธิต ศูนย์นำร่องการเรียนรู้เพื่อถ่ายทอดสู่คนรุ่นต่อไปด้วย

7. การคิดนอกกรอบ เนื่องจากการการท่องเที่ยวดำน้ำ เป็นสิ่งที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน หากใช้ทรัพยากรโดยไม่ระวังวันหนึ่งก็จะหมดไป ดังนั้น การวางปะการังเทียม การจมน้ำเพื่อเป็นจุดดำน้ำ ถือเป็นตัวอย่างของการคิดนอกกรอบในการหันเห ดึงความสนใจของนักดำน้ำ ไม่ให้ไปรบกวนธรรมชาติมากเกินไป

8. บุคคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญ ภาครัฐต้องเป็นผู้ที่ให้การสนับสนุน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการศึกษาความรู้กับชุมชน ในเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากร การจัดการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้าใจ

9. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ภาครัฐจะมีส่วนมากในการพัฒนาในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยว เพื่อให้ข้อมูลต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยว บ้ายบอกทางต่าง ๆ ที่เป็นภาษาหลัก และมีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภิษิต ดันติภิษิตกุล [5] เนื่องจากเกาะเต่ามีนักท่องเที่ยวหลากหลายสัญชาติมาเยือน

10. การจัดการ ปัจจุบันเกาะเต่าไปตั้งขึ้นเป็นเทศบาลนคร โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นผู้บริหารงาน รวมถึงการออกกฎระเบียบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการเอื้ออำนวยการท่องเที่ยว เช่น การจัดการจราจร การกำหนดแบบก่อสร้างที่ต้องมีอุปกรณ์ในการบำบัดน้ำเสียก่อนจะทิ้งลงสู่ธรรมชาติ ดังดังภาครัฐจะต้องมีความเข้มงวดในการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ทั้งนี้จากทุกเรื่องในการกำหนดการบริหารจัดการ จะต้องมีการวัดความสำเร็จที่จะต้องตกลงร่วมกันทั้งชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชนว่าจะทำให้การท่องเที่ยวยั่งยืนได้อย่างไร

โดยไม่ได้มองแต่รายได้เพียงอย่างเดียว เช่น ความสุขของคนในชุมชน ความสุขของนักท่องเที่ยว คุณภาพของน้ำทะเล สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยทุกภาคส่วนต้องร่วมกันกำหนด เพื่อสร้างความผูกพันความรักและความหวังแทนในการใช้ทรัพยากร โดยต้องสร้างจิตสำนึก ความรักให้เกิดขึ้นในชุมชนให้ได้ และมีการพัฒนาที่ต่อเนื่องและบูรณาการในทุกส่วน เพื่อรักษาทรัพยากรอันมีค่าให้ยั่งยืนเพื่อนำรายได้สู่ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้ ยังพบปัญหาที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลต่อการท่องเที่ยวการดำน้ำลึกในเกาะเต่า เช่น การขาดงบประมาณที่ไม่เพียงพอของภาครัฐ ในการบริหารงานของเทศบาล เพื่อนำมาพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ เช่นโครงสร้างพื้นฐาน ถนน น้ำ ไฟฟ้าเพื่อความปลอดภัย การกำจัดขยะ สิ่งเหล่านี้เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยว ก๊าซขาดแคลนบุคลากรในการทำงานและบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการพัฒนา รวมถึงแรงงานต่างชาติที่เข้ามารับจ้างทำงานหรือใช้แรงงาน เช่น การมาเป็นคนงานก่อสร้าง ทำงานบนเรือ ซึ่งยังขาดการบริหารการควบคุมที่ถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

1. ฉันทิช วรรณถนอม. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว, กรุงเทพฯ, ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา, 2552.
2. Professional Association of Diving Instructors-PADI. https://www.padi.com/sites/default/files/documents/about-padi/statistics/PADI_2016_WW_Statistics.pdf July 28, 2016.
3. สุภางค์ จันทวานิชม. วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ, กรุงเทพฯ, บริษัท ด้านสุทธการพิมพ์ จำกัด, 2555.
4. ภิษิต ตันติภิษิตกุล. ปัญหาเกี่ยวกับความปลอดภัยของผู้ทำกิจกรรมบริเวณพื้นที่ชายหาด บนเกาะภูเก็ต, วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1: 27-37; 2559.
5. ภิษิต ตันติภิษิตกุล. ประเทศไทยเรียนรู้อะไรได้บ้าง: ถอดบทเรียนกรณีศึกษาการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่คุ้มครองทางทะเล เกาะสิปาดัน (Sipadan Island) ประเทศมาเลเซีย, วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 80-88; 2559.